

Inadeemiline Rootsi-Eesti Seltsi leping
Eesti Kirjanduse Seltsiga Rootsi-Eesti sõnaraa-
mater kirjastamiseks; juhend sõnaraamatu
kaastähtajalele, ülevaade sõnaraamatust jms

[1935], 1939

F. l.

Eesti ja Rootsi k.

L E P I N G .

Eesti Kirjanduse Selts kirjastajana ja Rootsi-Eesti Selts käsikirja muretsejana sõlmivad omavahel alljärgneva lepingu Rootsi-Eesti Sõnaraamatu väljandmise kohta.

1.

Sõnaraamatu suurus on 700-1000 (seitsesada kuni üks tuhat) kaheveerulist lehekülge väikses kaustas petit-kirjaga. Raamat sisaldab eessõna, märkide ja lühendite selatused, umbes 2-3 trükipoogna suuruse rootsikeelse grammatika ühes hääldamisjuhistega ning sõnastiku osas vähemalt 30.000 (kolmkümmend tuhat) märksõna ühes vajaliku fraseoloogia, grammatiliste vormide ja tõlkega. Pärinimed tulevad üldise sõnastiku ossa. Raamat ilmub Rootsi-Eesti Seltsi toimetisena.

2.

Raamatu koostajad-toimetajad leiab Rootsi-Eesti Selts ja tasub kõik käsikirja koostamise, toimetamise, kontrollimise, täiendamise, parandamise ja ümberkirjutamise kulud kuni puhta käsikirja trükivalmina üleandmiseni kirjastajale. Trükivalmis käsikiri esitatakse lahtistele lehtedele kleebitud otsisõnasedelite näol, mis on selgesti loetavalt kas käsitsi või masina-
nal kirjutatud.

3.

Teose käsikirja koostamine algab kohe, samuti kogu raamatu üldise süsteemi väljatöötamine ja kindlaksmääramine. Valmiva käsikirja alguse enne ümberkirjutamist esitavad toimetajad kirjastajale tutvumiseks. Trükivalmis käsikirja esitab Rootsi-Eesti Selts kirjastajale osakaupa, selle lõpposa hiljemalt 31. detsembril 1937 (ühe tuhande üheksasaja kolmekümnesetsmendal) aastal. Selleks tähtajaks käsikirja mittesaamisel on kirjastajal Eesti Kirjanduse Seltsil õigus tühistada leping ühepoolelt ning nõuda Rootsi-Eesti Seltsilt sisse kõik teosega seoses olnud kulud ning selle ilmumata jäämisel tekkinud kahjud. Omalt poolt kohustab kirjastaja korraldama raamatu trükkimise nii, et see ilmuks 1 (ühe) aasta kestel arvates käsikirja lõpposa kättesaamisest, välja arvatud juhtumid, kui takistavad põhjused ei sõltu kirjastajast.

4.

Kirjastajal on õigus tarbekorral nõuda toimetajalt ~~muu~~ redaktsioonilisi muudatusi, parandusi, sõnavara, fraseoloogia, ees sõna, grammatika, seletuste ja hääldamise täiendamist, kus see vajalikuks osutub, muuta teose pealkirja ning normeerida keelt "Eesti õigekeelsuse-sõnaraamatu" keelenormide järgi, kusjuures viimasel alal lahtised küsimused tarbekorral otsustab Eesti Kirjanduse Seltsi Keeletoimkond.

Kirjastaja hoolitseb selle eest, et ta nõusolek ja võimaliku soovid teose süsteemi ja üksikküsimuste kohta saaksid toimetajale teatavaks küllalt aegsasti, nõnda et ei tekiks viivitust lepingus ettenähtud tööarengu kiiruses. Võimalikke lahkarvamisi sõnaraamatu toimetuse ja kirjastuse vahel lahendatakse kummagi poole volinikkude ühise nõupidamise teel.

5.

Kuna toimetajad vastutavad teose sisulise ja redaktsioonilise külje eest, siis on toimetajate ülesandeks lugeda vähemalt üks korrektuur. Trükitehnilise korrektuuri ja võrdluse käsikirjaga teeb kirjastaja korrektor kirjastaja kulul. Toimetajate poolt pärast ladumist tehtud, käsikirjast lahkuminevate muudatuste ja paranduste kulu kantakse Rootsi-Eesti Seltsi arvele trükikoja poolt arvestatud ulatuses.

6.

Igasugused omanduse ja kirjastamisõigused käesolevas lepingus nimetatud sõnaraamatu kohta samuti käsikiri kuuluvad kirjastajale, Eesti Kirjanduse Seltsile, kellel on ühtlasi õigus anda teost välja uutes trükkides täiendatud ja muudetud kujul või teha temast lühendatud ja lihtsustatud väljaandeid.

7.

Raamatu ilmumiseni Rootsi-Eesti Selts saab laenuks Eesti Kirjanduse Seltsilt kuni Kr. 2.000,- (~~üks tuhat kaheksasada~~ (kaks tuhat) krooni) käsikirja koostamise tehniliste kulude katteks, sel viisil, et Eesti Kirjanduse Selts maksab välja vastavalt töö käigule sellekohased tehnilisetöö arved, mis Rootsi-Eesti Seltsi poolt enne õigeks tunnistatud. Laenu kohta annab Rootsi -Eesti Selts kirjastajale vastava kindlustuse.

8.

Raamatu ilmumisel saab Rootsi-Eesti Selts sellest 25
(kakskümmend viis) priieksemplari.

9.

Tempelmaksu käesoleva lepingu pealt tasub Rootsi-Eesti
Selts.

*Kr. prof. P. Wieselgrenile
lahendus lähtivaasta m. s. s.
27. I 39.
Prof.*

AKADEEMILISE ROOTSI-EESTI SELTSI
TOIMETISENA ILMUB

prof. PER WIESELGREN
Tartu Ülikooli Rootsi keele ja kirjanduse professor

R O O T S I - E E S T I
S Õ N A R A A M A T

KAASTOIMETAJAD

prof. Gustav Suits
Tartu Ülikooli Eesti ja üldi-
se kirjandusloo professor

Paul Ariste
Tartu Ülikooli foneetika õpe-
taja, eesti-rootsi murrete
uurija.

Sisaldab
50.000 märksõna
=====
ja
suure grammatika,
kokku umbes
800 lehekülge.

Ilmub
6 vihus
Tellija eri soovil saadetakse
raamat välja tervikuna peale
ilmumist.
Sõnaraamat viiakse lõpule
1939. aasta jooksul.

SOODUSTATUD TELLIMISHIND

kuni 1. maini 1939. a.
=====

Till medarbetarna i Svensk-estnisk ordbok:

I det vi överlämna en och en halv ny prevsida med exempel på orkmaterialets anordning, fästa vi uppmärksamheten på följande ändringar eller förtydliganden av tidigare prov:

Förlaget har bestämt sig för att utåka stilsorternas från ttre till fyra. På erdlapparna böra dessa stilsorter utmärkas sålunda, att uppslagsord såsom hittills understrykes med två streck men fraser och ändelser samt förklarande svenska ord med rött. Internationella beteckningar (adj. fam. och dylikt) sättes kursiva och likaså förklarande estniska ord och fackområdesbeteckningar (ka, zool., taim etc.)

Komma sättes icke mellan huvuderdet och artikeln men väl mellan artikel och pluraländelse. Komma sättes mellan huvuderdets översättning och eventuellt exempel på fras samt mellan fraser inbördes. Semikolen brukas mellan förkortade uppslagsord, som föras till samma huvudstam. Mellan helt nya uppslagsord sättes punkt.

Obs. att ej blott sammansättningar utan även avledningar förkortas. Icke blott bak; -tråg utan även bak; -a; -ning; * Avledningar och sammansättningar blandas efter den alfabetiska ordningen. Även i sådana fall som resonemang; -ra användes denna utrymmesbesparing.

Om ett substantiv har lika många ~~äro~~ stavelser i pluralis som i singularis, så anges artikel och ändelse efter typen ank/a -an, -er. Men om stavelslikheten beror på att en vokal blivit utstött (typ fläder, flädrar), så användes följande beteckningssätt: fläder -n, flädrar. Om sammansättningar ansluta sig till orden, brukar detta system osökt kunna tillämpas även på dem (t. ex. -damm till ank/a, té till fläder. Är antalet stavelser större i pluralis än i singularis, så behövs intet streck: typ -en, -er. Annars som anka. Enstaka undantag finnas ~~xxxxxxx~~ från dessa regler. ~~xxxxxxx~~

Kom ihåg, att artikel och ändelse ej utsättes vid sammansatta substa ntiv.

Vid uttalsbeteckning bör ej hela ordet skrivas om, om det är flerstavigt. kanon -en, -er (-én). Uttalsbeteckning sättes ursivt. blott (-å-) adv. Verb på -era erferdra ej beteckning. i synnerhet ej

Obs. att homonymer, som sammanföras under ett uppslagsord och skiljas med 1., 2, etc., få sina smss. och avll. och fraser uppförda innan nästa huvudbetydelse uppföres. Jmfr. artikel bak på previdan.

Obs. att prevsiderna inte avse att ange just vilka ord och fraser, som skola tas upp i ordboken, endast att ge exempel på de tekniska anordningarna.

5

ANVISNINGAR för medarbetarna i "Rootsi-Eesti Sõnaraamat"

Vid arbetet med den tilldelade bokstaven kan Svenska akademins ordlista eller någon mindre ordbok tjänstgöra som mönster. Ovanliga eller i estniskan likalydande främmande ord överhoppas.

Artiklarna skrivas på lappar av samma format som det bilagda mönstret. Dyliga lappar kunna beställas från Kaakele Selts, Rütli t., Tartu. De medarbetare, som ej kunna skriva skönskrift eller fullt tydligt pränt, måste använda skrivmaskin. Glöm ej ordentliga mellanrum mellan ord och rader! Endast en artikel på var lapp! Detta gäller även sammansättningar och fraser.

Vid sättningen användas blott trenne stilsorter: petit, kursiv och fett. I manuskriptet utmärkes petit ej alls, kursiv med ett och fett med två understreck. Petit brukas vid de estniska motsvarigheterna till de svenska uppslagsorden, fett användes vid den svenska uppslagstexten, kursiv vid de grammatiska anvisningarna och förklaringarna. Förklaringarna skrivas på svenska, om ordets mening skall förtydligas. De sätts då inom parentes. På estniska sätts de dock, om ordet skall anges såsom tillhörande en viss fackterminologi, varvid facket i fråga anges förkortat (mer., tehn., taim. o. s. v.). Andra förtydliganden sätts också på estniska, såvida ej internationella förkortningar såsom fam., fig., vulg., dial. komma till användning.

De grammatiska detaljerna hos de svenska uppslagsorden återges på det sätt, som den bilagda provsidan utvisar. Andra sammansättningsleden åtskiljes genom långdstreck från den första delen av ordet, men när flera avledningar eller sammansättningar utgående från en gemensam första led förekomma, så upprepas ej första leden, utan man sätter blott ett bindestreck. Vid substantiv sättes också långdstreck framför den del av ordet, som förändras vid böjningen eller tillfogningen av artikeln, t. ex. sad/el, -n, -lar. Substantiv anges alltså med artikel i singularis och utan artikel i pluralis. Vid verb utmärkes konjugationen med siffror, men långdstreck skola här ej brukas, om ej fler avledningar från samma första led förekomma. Alltså bada utan / men fabulera -ös med /. Siffrorna beteckna från 1 till 4 de tre svaga och den starka konjugationen (-ade, -de eller -te, -dde; stark). Dessutom måste transitiv och intransitiv funktion utmärkas. Ordklasserna förkortas: adj., pron. prep., konj., ! (interjektion). Övriga ordklasser anges inte. Vid de sammansatta uppslagsorden anges inte alls några grammatiska förhållanden.

Ordens ordning är alfabetisk, men undantag göres vid sammansättningar. Såsom framgår av tryckprovet, tas dessa i klump, oavsett om något icke dithörande ord skulle ur alfabetisk synpunkt ha skjutits emellan. bada kommer alltså ex efter badyatten.

Numrera edra lappar med blyerts, så att den definitiva nummereringen senare utan klutter må kunna påtecknas!

Uttal anges, om undantag sker från någon viss rätt-skrivningsregel. Sålunda skola alla fall betecknas, då bokstaven o betecknar kort eller långt å: bort (bårt); dov (däv). Om Ni känner Er osäker, lämna då tomrum att utfyllas av redaktionen. Liknande gäller om accentueringen, om denna ej skulle ligga på första stavelsen (ex. Ätminstone).

Honoraret utgör kr. 2:50 för så många ordlappar, som i medeltal rymmas på en trycksida. Lappar, som måste skrivas om, honoreras inte. Manuskript och förfrågningar riktas till prof. Wieselgren, K.A. Hermann t. 6, Tartu.

ROOTSI-KEELI-SONARAAMATU ÜLEVAADE.

Käsikirja valistaja:

Eessona	P. Wieselgren
Sisejuhatus rootsi keelde.	
a. Keele üldine miseloom.	P. Wieselgren
b. Hääldamine ja õigekirjutatus.	"
c. Vormiopetus.	Greta Wieselgren
d. Syntaks. Fraaseoloogia. Stiil.	P. Wieselgren
Sonaraamatu tarvitamise juhatused.	P. Wieselgren.
Lühenduste selgitamine.	

Tähed:

A.	1406 sedeliit koos 25 lisaandega.	Menda Jansson
B.	2645 sedeliit koos umbes 15 lisaandega.	Kaja Luud.
C.	133 sedeliit. 1 lisaand.	Kerstin Karling.
D.	1027 sedeliit.	Ellen Blees ning Ida Koiaberg.
E.	859 sedeliit. 2 lisaandi.	" " "
F.	Umbes 4300 sedeliit.	Kerstin Karling F-Fj., Ellen Blees Fe-Fö.
G.	?	Aino Ränk.
H.	Umbes 2100 (käsik. 2035).	Ellen Blees ja Ida Koiaberg.
I.	Umbes 900 (käsik. 876)	Gertie Herschmann.
J.	343 sedeliit.	Ellen Blees ning Ida Koiaberg.
K.	Umbes 4500 (käsik. 5000)	Maret Suits.
L.	Umbes 2500 (käsik. 2448)	Ellen Blees.
M.	Umbes 2943 käsikirjas.	Melanie Blees.
N.	? Valmis kuni Nit.	Kerstin Karling.
O.		Kaja Luud.
P.	P-Pl. 1349 sedeliit.	Erna Haliste.
R.	R-Ring. 1533 sedeliit.	Elvire Soom.
S.	Käsikirjas 5864 sedeliit.	Kaja Luud.
T.	?	Hilde Saar.
U.	?	Gertie Herschmann.
Ä.	555 sedeliit käsikirjas.	Erna Haliste.
A.	" "	Maret Suits.

V, Y ja Ö pole veel alustanud.

t

Kokku 45-50 000 sedeliit, a ja arvestamata alus

Käesolev brošüür on näidiseks sõnaraamatute paberi, kirja ja kausta kohta.

EESTI KIRJANDUSE SELTSI SUURED SÕNARAAMATUD

1) On koostatud, lähtudes eesti tarvitajate huvidest.

Sõnavara on valitud arvestades meie erihuve; grammatilisi seletusi antud rohkesti osades, mis on võõrad eesti keelele; hääldamisel arvestatud, et keele õppija on eestlane; toodud keeleõpetuslikke lisasid jne.

2) On moodsad, täielikud ja korrektsed.

3) Tarvitatakse ühte üldist, alfabeetilist sõnade

järjekorda, et tarvitajal ei tuleks nimesid, lühendeid jne. otsida sõnastiku eri osadest.

4) Toovad rohkesti fraase ja idiomatilisi väljendeid, et sõnaraamatu tarvitaja võiks tungida keele iseärasustesse.

5) Sõnade eestikeelsed vasted on hoolikalt kontrollitud, kasutades paremate nimekate asjatundjate abi.

6) Hoolikas väline ja trükitehniline külg. Sõnaraamatud trükitakse sitkele valgele õhukesele eripaberile. Valmina moodustab igaüks neist ühe nägusa köite uues, meil tarvitusele tulevas standardkaustas.

INGLISE-EESTI SÕNARAAMAT

Sõnavara valik on mitmekesine, tuues rikkalikult oskussõnu kõigilt teadus- ja praktilistelt aladelt. Iseäranis on tähelepanu pööratud aladele, kus inglise keeles sõnavara eriti on välja arenenud, nagu merendus, kaubandus jne., kuid on silmas peetud ka reisijate, klassilise ja moodsa kirjanduse lugejate jt. erihuviseid.

Sõnaraamat toob **amerikanisme**, aidates lugeda Ameerikas ilmunud teoseid ja tutvustades peale Ameerika keele õigekirja ja hääldamiserinevuste veel tähtsamaid fraseoloogilisi erinevusi. Amerikanismid on sõnaraamatus alati märgitud, et neid eristada mujal tarvitatavast inglise keelest.

Sõnavara koostamiseks on kasutatud statistilisi sõnasageduse uurimusi prof. Thorndike'i andmeil, mille abil on võimalik sõnu järjestada nende tarvitamise sageduse järgi ning pöörata tähtsaile sõnadele tavalisest rohkem tähelepanu.

Tähenduslikud varjundid on sõnadel antud autoriteetse „Oxford Dictionary“ järgi ning tarvitajale võõrad eestikeelsed oskussõnad lühidalt seletatud.

Hääldamine on antud iga sõna juures meil tarvitatavais Rahvusvahelise Foneetikahingu märkides ja inglise uuemate fikseeringute (raadiokeel) jne. alusel. Hääldamisõpetus võimaldab töötada ka iseõppijail.

Fraaside ja idioomide arv ulatub sagelitarvitatavate sõnade puhul mitmekümneni.

Grammatilised vormid on toodud täielikult ja viidetega märksõnale.

Keeleõpetuslik sissejuhatus võimaldab saada *tarvilikke juhiseid* õigekirja, vormiõpetuse ja tuletusloppude kohta, mida on tarvis sõnaraamatu 100%-lisel kasutamisel.

ROOTSI-EESTI SÕNARAAMAT

Sisaldab põhjaliku rootsi keele grammatika mag. Greta Wieselgreni, Tartu Ülikooli rootsi keele lektori poolt. Grammatika annab teadusliku ülevaate üldskandinaavia ja rootsi keele arengust ning iseloomust, rootsi keele seisukohalt tähtsast stilistikast, tutvustab murdeid, käsitleb õigekirjutust ja hääldamist. Eriti on esile tõstetud vormiõpetus ning kõne- ja kirjakeele vahed. Sõnaraamatu omanik ei vaja enam täielikumat grammatikat.

Sõnavara on harukordselt rikkalik põhjusel, et on toodud rohkesti liitsõnu ja et on suurt tähelepanu pööratud kõigi rahvakihtide kõnekeelele. Seega ta võimaldab rahuldada peale tavaliste tarvete oskussõnade jne. alal ka mitmeid erihuviseid ja -tarbeid, nagu moodne romaani- ja ajalehekeel, kus esineb murdesõnu ja argood; toob sõnu rahvakeelest, klassilise kirjanduse, vanemate dokumentide keelest jm. Uuemate sõnade ja kõnekäändude alal on prof. Wieselgreni sõnaraamat täielikum enamikust välismaistestki rootsi keele sõnaraamatuist.

Lisana tuuakse kuni 50 lk. ulatuses tähtsamaid taani- ja norrakeelseid sõnu, mis erinevad rootsi keelest, ja juhiseid teiste skandinaavia keelte kergemaks õppimiseks. Sõnaraamatu abil on rootsi keele oskajail võimaldatud aru saada ka taani ja norra keelest.

Hääldamine ja rõhk on üldreeglit erinevail juhtudel alati märgitud.

Käändkonnad ja pöördkonnad on sõnade juures märgitud ning juhatavad vastava grammatikaosa juurde.

Tähtsamaile sünonüümidele on viidatud.

Soome rootsi keele omapärasused on toodud ja sellistena märgitud.

KÕIGE KIIREMINI SELETAB TUNDMATA SÕNU OMA SÕNARAAMAT! KODUS ON KÕIGE MUGAVAM SEDA TARVITADA.